

ЛІТЕРАТУРА

1. Митний кодекс України: Закон України № 4495-VI від 13.03.2012 року // *Голос України*. – 2012. – № 73-74.
2. Про деякі заходи з оптимізації системи центральних органів виконавчої влади: Указ Президента України № 726/2012 від 24.12.12 року // *Урядовий кур'єр*. – 2012. – № 238.
3. Іванов О.В. Система органів виконавчої влади – суб'єктів адміністративно-правового регулювання в галузі митної справи / О.В. Іванов // *Вісник Академії митної служби України (серія “Право”)* Випуск 2012. – № 1 – С. 18-25.
4. Бахрах. Д.Н. Административное право России: учебник для вузов./ Д.Н. Бахрах. – М.: Бек, 1996. – 355 с.
5. Державне управління проблеми адміністративно-правової теорії та практики / за заг. ред. В.Б. Авер'янова. – К.: Факт, 2003. – 384 с.
6. Про Міністерство доходів зборів України: Указ Президента України № 141/2013 від 18 березня 2013 року // *Урядовий кур'єр*. – 2013. – № 51.
7. Про центральні органи виконавчої влади: Закон України № 3166-VI від 17 березня 2011 року // *Відомості Верховної Ради України*. – 2011. – № 38. – Ст. 385.
8. Положення про Міністерство фінансів України: Указ Президента України № 446/2011 від 8 квітня 2011 року // *Урядовий кур'єр*. – 2011. – № 83.
9. Про заходи щодо впровадження Концепції адміністративної реформи в Україні: Указ Президента України № 810/98 від 22.07.1998 // *Урядовий кур'єр*. – 1998. – №141-142.

УДК 342.9:35.073.51-057.34:639.2

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ В ОРГАНАХ РИБООХОРОНИ

Кідалов С.О., аспірант

Національний університет біоресурсів і природокористування України

У науковій статті аналізуються теоретичні підходи визначення державної служби в органах охорони, використання і відтворення водних біоресурсів та регулювання рибальства в умовах сучасного законодавства.

Ключові слова: державний інспектор рибоохорони, органи рибоохорони, органи виконавчої влади, державна служба.

Кідалов С.А. ОРГАНИЗАЦИОННО-ПРАВОВЫЕ ПРИНЦИПЫ ГОСУДАРСТВЕННОЙ СЛУЖБЫ В ОРГАНАХ РЫБООХРАНЫ / Национальный университет биоресурсов и природопользования Украины, Украина

В научной статье анализируются теоретические подходы определения государственной службы в органах охраны, использования и воссоздания водных биоресурсов и регулирования рыболовства в условиях современного законодательства.

Ключевые слова: государственный инспектор рыбоохраны, органы рыбоохраны, органы исполнительной власти, государственная служба.

Kidalov S.A. ORGANIZACIONNE LEGAL PRINCIPLES OF GOVERNMENT SERVICE IN ORGANS OF FISH GUARD / National university of bioresources and nature of the use of Ukraine, Ukraine

In the scientific article theoretical approaches of determination of government service are analysed in the organs of guard, use and recreation of water bioresources and fishing adjusting, in the conditions of modern legislation.

In a scientific paper analyzes the theoretical approaches to the definition of public service agencies of protection, use and recreation of living aquatic resources and fisheries management, in today's legislation. The relevance of scientific research is a clear theoretical analysis of public service in the bodies of fish protection and improvements within the modern legislation in Ukraine. In scientific articles based on the law of virginity, as well as developments of scientists investigate questions related to the formation of holistic institute of public service in the fisheries. Important for the understanding of the public service in the fisheries is to define its principles. The author proposes a set of principles which are enshrined in the law. It also investigates the requirements for civil servants involved in the sphere of fisheries.

The article notes that the public service in the bodies of fish protection is carried out in a professional manner. The subjects of this sector are civil servants have the appropriate official authority and occupy certain positions. This procedure is explained by the need to ensure continuity, the competent institutions of the state.

Considering the functions of public service in the fisheries author includes: ensuring the effective functioning of all branches of government to ensure the rights, freedoms and legitimate interests and duties of man and citizen.

Summarizing the author defines the activities of the state body in the sphere of fisheries is manifested in real life through the activities of its authorized representatives, referred to as public servants. Improving the efficiency of public servants enhances the effectiveness of the entire civil service and public authority in the field of fisheries.

The results of a scientific article can more adequately understand the nature and importance of managerial influence on the regulation of relations in the field of fisheries, the rule of law in the legal institution. The results and findings open the possibility of the proposed research on the effective protection of the rights of the environment and its protection.

Key words: government controller guards of fish, organs guards of fish, organs of executive power, government service.

В Україні склалася і зміцнюється єдина державна служба, її єдність характеризується єдиними організаційними, правовими, кадровими та інформаційними засадами. На сьогодні державна служба має систему організаційно-правових, кадрових та інформаційних суспільних зв'язків і відносин службовців і державних установ. В основі такої системи лежить потреба визначити загальні засади, мету та функції державної служби в органах рибоохорони. Загальні положення діяльності і статус державного службовця передбачені Законом України «Про державну службу» від 16 грудня 1993 р. [1, 523].

Актуальність наукового дослідження полягає в чіткому проведенні теоретичного аналізу державної служби в органах рибоохорони та його вдосконалення в межах сучасного законодавства в Україні.

За останні роки зазначеної проблеми, тією чи іншою мірою, торкалися ряд вчених-правознавців, зокрема: В.Б. Авер'янов, Ю.П. Битяк, Е.Ф. Демський, В.І. Семчик, С.В. Ківалов, М.Х. Корецький, В.І. Курило, В.О. Шамрай.

Головною метою наукової статті є дослідження питань, пов'язаних із формуванням цілісного інституту державної служби в органах рибоохорони.

Державна служба в Україні – це професійна діяльність осіб, які займають посади в державних органах та їх апараті щодо практичного виконання завдань і функцій держави та одержують заробітну плату за рахунок державних коштів. Ці особи є державними службовцями і мають відповідні службові повноваження [2].

В.Б. Авер'янов вважає, що державна служба є організаційно-правовим явищем зі своїм характерним змістом та особливостями.

В усіх випадках службова діяльність пов'язана з трьома елементами:

- 1) запровадженням служби (встановлення посад, їх кількості), правовим врегулюванням порядку проходження тощо;
- 2) організацією виконання повноважень, здійсненням управління відповідними об'єктами;
- 3) вирішенням внутрішньо-організаційних питань службової діяльності в певному органі чи організації (взаємовідносини між структурними підрозділами та службовцями відповідного органу) [3, 308].

Важливим для розуміння сутності державної служби в органах рибоохорони є визначення її принципів.

Основоположним принципом є конституційне положення про рівне право громадян на доступ до державної служби (частина друга ст. 38 Конституції України). На його розвиток у ст.4 згаданого Закону зазначено, що право на державну службу мають громадяни України незалежно від походження, соціального і майнового положення, расової і національної приналежності, статі, політичних поглядів, релігійних переконань, місця проживання, які одержали відповідну освіту і професійну підготовку та пройшли у встановленому порядку конкурсний відбір або призначені на посаду за іншою процедурою, передбаченою Кабінетом Міністрів України [3, 309].

Основні принципи державної служби органах рибоохорони:

- служіння народу України;
- демократизм і законність;
- гуманізм і соціальна справедливість;
- пріоритет прав людини і громадянина;
- професіоналізм, компетентність, ініціативність, чесність, відданість справі;
- персональна відповідальність за виконання службових обов'язків і дисципліни;
- дотримання прав та законних інтересів органів місцевого і регіонального самоврядування;
- дотримання прав підприємств, установ і організацій, об'єднань громадян [2].

Державний службовець в органах рибоохорони повинен:

- сумлінно виконувати свої службові обов'язки;
- шанобливо ставитися до громадян, керівників і співробітників,
- дотримуватися високої культури спілкування;
- не допускати дій і вчинків, які можуть зашкодити інтересам державної служби чи негативно вплинути на репутацію державного службовця [2].

Отже, державна служба в органах рибоохорони здійснюється на професійній основі. Ці особи є державними службовцями, мають відповідні службові повноваження і займають певні посади. Такий порядок обумовлюється необхідністю забезпечення неперервної, компетентної діяльності державних організацій.

Правовий інститут державної служби в рибоохоронних органах складають норми конституційного, трудового, цивільного, фінансового та інших галузей права. Вони

регламентують правовий статус державних службовців у сфері рибоохорони, у тому числі й порядок проходження державної служби, види заохочень і відповідальності службовців, обмеження, пов'язані з прийняттям і проходженням державної служби, підстави припинення державної служби.

Мета державної служби в органах рибоохорони включає два основні напрямки:

- 1) формування суспільно-політичних і державно-правових умов її зв'язку з життям народу на тлі її соціальної природи;
- 2) створення об'єктивної системи виявлення та добору людей для служби в державному апараті.

Функції державної служби – це напрямки діяльності, що відображають її роль і призначення в суспільстві.

До них відносять:

- а) забезпечення ефективного функціонування всіх гілок державної влади;
- б) забезпечення реалізації прав, свобод і законних інтересів та обов'язків людини і громадянина.

Призначення державної служби у сфері рибоохорони полягає в тому, що через неї повинна реалізуватися демократична сутність держави, підтримуватися вільна життєдіяльність суспільства та забезпечуватися лідерство державного апарату в суспільному розвитку. Іншими словами, вона є головним засобом реалізації функцій соціальної держави. Державна служба рибоохорони повинна стати повсякденним каналом зв'язку держави з народом, зокрема:

- а) охорона інтересів суспільства, прав і свобод людини і громадянина;
- б) досягнення і зміцнення цілісності держави;
- в) забезпечення ефективної діяльності державних органів;
- г) демократизація шляхів формування та діяльності державного апарату та ін. [1, 525].

Державна служба рибоохорони пов'язана з виконанням завдань та функцій держави, а тому в її процесі виникають відносини між державою (в особі її органів, уповноважених осіб) і державним службовцем, який займає відповідну державну посаду. У цих відносинах державний службовець служить державі, він повинен сумлінно ставитися до своїх обов'язків, чесно служити інтересам держави, виконувати вказівки вищих керівників.

Досить часто виникають відносини між державним службовцем – працівником рибоохорони і громадянами, державними і недержавними організаціями. Тут державний службовець виступає як слуга народу, який зобов'язаний дотримувати пріоритет прав людини і громадянина, шанобливо ставитися до людей, не допускати дій, що можуть зашкодити інтересам державної служби чи негативно вплинути на репутацію державних службовців тощо.

Але повноваження державних службовців рибоохорони повинні бути чітко й однозначно врегульовані законодавчо. По-перше, пріоритет надається правам, свободам людини і громадянина при виконанні службовцем функцій державної служби, то в другому – інтересам держави, яку він представляє, а відносини характеризуються елементами залежності державного службовця від держави, інтересів і цілей публічної влади [3, 313].

Для реалізації державної політики у сфері рибоохорони та державної служби взагалі, функціонує Національне агентство України з питань державної служби.

До його компетенції віднесено:

- забезпечення формування та реалізації єдиної державної політики у сфері державної служби;
- участь у формуванні державної політики у сфері служби в органах місцевого самоврядування;
- здійснення функціонального управління державною службою;
- розроблення заходів щодо підвищення ефективності державної служби, координація та здійснення контролю за їх виконанням;
- методичне забезпечення діяльності кадрових служб з питань проходження державної служби;
- організація та координація заходів щодо проведення наукових досліджень з питань державної служби та служби в органах місцевого самоврядування;
- організація функціонального обстеження органів виконавчої влади та підготовка пропозицій щодо підвищення ефективності державного управління;
- здійснення контролю за додержанням визначених законодавством про державну службу умов реалізації громадянами права на державну службу;
- організація підготовки, перепідготовки і підвищення кваліфікації державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування;
- розроблення типових професійно-кваліфікаційних характеристик посад державних службовців [2].

Тобто прогнозування і планування потреб державних органів та їх апарату в кадрах, реалізації загальних напрямів політики у сфері державної служби в державних органах та їх апараті та координацію і контроль здійснення заходів щодо підвищення ефективності державної служби.

Що стосується вимог, які ставляться до громадян при вступі на державну службу в органи рибоохорони, то треба виділити такі: загальні та специфічні.

До першого виду належить заборона перебувати на державній службі близьким родичам, які одночасно перебувають на службі з підпорядкованістю чи підконтрольністю. На державну службу не приймаються особи, які визнані у встановленому порядку недієздатними, мають не зняту або не погашену судимість за вчинення злочину або на яких протягом останнього року накладалося адміністративне стягнення за вчинення корупційного правопорушення [2].

Забороняється сумісництво та суміщення з іншими видами діяльності. Тобто займатися іншою оплачуваною або підприємницькою діяльністю [4]. Це виключає можливість бути учасниками будь-якого приватного торгового, промислового підприємства, займатися підрядами або поставками, брати участь у договорах оренди та в будь-якій формі вступати у відносини комерційного характеру з державними органами, бути повіреним третіх осіб у справах установ та підприємств, де вони (повірені) перебувають на службі, сприяти фізичним і юридичним особам з використанням свого службового становища в підприємстві і т.п.

До спеціальних вимог стосовно вступу на професійну службу в рибоохоронні органи можна віднести: віковий ценз; наявність спеціальної освіти; вчених ступенів, звань;

практичного стажу зі спеціальності; стан здоров'я; принесення присяги; складення кваліфікаційного іспиту; проходження стажування.

Невід'ємним компонентом служби, як у рибоохоронних органах, так і в інших органах державних управлінь, є посада, оскільки кожний громадянин, що вступив на професійну службу займає посаду – на відміну від робітника, що працює за спеціальністю, котра характеризує рід трудової діяльності.

З огляду позиції науковця В.Б. Авер'янова, посада, яку займає державний службовець, визначає зміст його діяльності й правове становище. Від посади залежать обсяг, форми, методи участі державного службовця в практичному здійсненні компетенції державного органу, де він працює. Водночас державну службу слід розглядати не як просту сукупність посад державних службовців, а як певну єдину структуру, яка має свою відповідну ієрархію. У ряді випадків у державному органі є лише одна певна посада (наприклад, посада першого заступника голови Державного агентства рибного господарства), а в інших випадках може мати місце цілий ряд аналогічних посад (наприклад, посади заступників голови Державного агентства рибного господарства) [3, 314].

Посада, будучи одночасно робочим місцем та бюджетною позицією утворюється в розпорядчому порядку. Правовими актами компетентних органів визначається її назва, місце у службовій ієрархії, порядок заміщення. Вона включається в штатний розклад, в єдину номенклатуру посад службовців. При цьому найменування посад має максимально точно віддзеркалювати зміст і характер роботи, що виконується працівником.

Службові позиції за тотожністю функціональних завдань впорядковано в ієрархічну структуру, у певні організаційні підрозділи, а за такою ознакою, як наявність (відсутність), обсяг владних повноважень, – у шкалу залежностей: майже кожна посада є одночасно керівною щодо попередньої, вона ж підпорядкована щодо наступної. Отже, структура посад водночас є і структурою виконавчої влади (владних повноважень).

Посада є часткою структури органу, виявом його компетенції у вигляді владних повноважень, якими наділяється саме посада, а не конкретний службовець. Якщо посада має займатися за контрактом, то зміст і характер повноважень «насичується» в залежності від умов контракту. Водночас треба зазначити, що в управлінському апараті, крім посад, що передбачають реалізацію владних повноважень та вчинення будь-яких юридично-значущих дій, існує велика група посад, праця на яких обумовлена виконанням функцій, що не виражають волю держави, але є потрібними внаслідок забезпечуючого характеру таких, створення матеріальних, інших умов для виконання владних повноважень, тобто визначального виду діяльності органу виконавчої влади.

Обсяг владних повноважень службових осіб, авторитет, властивий владі, визначається їхньою посадою. Поза посадою, адміністративної влади не існує. Структура, ієрархія посад є й структурою, ієрархією адміністративної влади органу.

Згідно із ст.2 Закону України «Про державну службу» посада – це визначена структурою і штатним розписом первинна структурна одиниця державного органу та його апарату, на яку покладено встановлене нормативними актами коло службових повноважень [2].

Законодавче визначення поняття посади охоплює його характеристику з організаційної і правової точок зору.

В організаційному аспекті посада характеризується тим, що вона встановлюється державою (компетентним органом), включається в штатний розпис (входить до єдиної

номенклатури посад), є первинною одиницею державного органу чи його апарату, за якою закріплюється певне коло повноважень, що визначаються, крім штатного розпису, структурою органу і є досить стабільними. Саме цим зумовлені роль і місце особи, яка обіймає відповідну посаду в державному органі та його апараті.

У правовому аспекті посада характеризується повноваженнями, колом прав і обов'язків, які закріплені за посадою. Вони встановлюються нормативно-правовими актами і є частиною прав і обов'язків державного органу.

І організаційний, і правовий аспекти посади пов'язані з особою – державним службовцем, який обіймає посаду. Відповідно його обов'язки та права конкретизуються в нормативних документах, де, крім функцій і повноважень, закріплюються вимоги до особи, що претендує на заняття посади (спеціальна освіта, стан здоров'я, знання державної мови тощо), рівень заробітної плати, порядок зарахування, кваліфікаційний ранг за посадою і т.ін. [3, 316].

На думку вченого О. Оболенського, посада – первинний осередок, вихідна організаційно-структурна одиниця державних органів, державних підприємств, установ, організацій, що визначає службове місце і становище учасників управлінського процесу. У той же час, поняття «посада» можна розглядати як одну з ознак організаційного та правового становища державного службовця. Оскільки правовими актами компетентних органів визначаються її назва, місце в службовій ієрархії, порядок заміщення; вона включається в штатний розпис, в єдину номенклатуру державних посад [5, 273].

Український дослідник Ю. Битяк аналізує поняття «посада державної служби» з точки зору організаційно-функціонального аспекту. Так, він вважає, що посаду слід розглядати як найпростіший елемент організаційної структури, комплекс прав і обов'язків, що визначають місце службовця у вирішенні організаційно-управлінських проблем [6, 87]. Тобто вчений акцентує увагу на місці посади в державному органі та основному призначенні – вирішенню управлінських проблем.

Таким чином, посада містить зміст трудових функцій, які вже були визначені, а також формально визначених рольових позицій тим, хто їх буде виконувати. На думку А. Турчинова, у цьому ракурсі посада виступає як об'єктивна форма праці з визначеним функціоналом – функціоналом посади як форми структурного професійного досвіду [7, 114]. Останній виступає в якості змісту визначеної соціальної ролі, її моделлю.

Державні службовці виконують покладені на них обов'язки на постійній чи тимчасовій основі, на підставі, як правило, конкурсного відбору, залежно від категорії посади.

Посада, яку займає державний службовець, визначає зміст його діяльності і правове становище. Від посади залежать обсяг, форми, методи участі державного службовця в практичному здійсненні компетенції того державного органу, де він працює.

Згідно зі статтею 2 Закону України «Про Державну службу» посада – це визначена структурою і штатним розписом первинна структурна одиниця державного органу та його апарату, на яку покладено встановлене нормативними актами коло службових повноважень.

Відповідно до статті 25 Закону України «Про Державну службу», основними критеріями посад є: організаційно-правовий рівень органу, який приймає їх на роботу; обсяг і характер компетенції на конкретній посаді; роль і місце посади в структурі державного органу. Встановлено сім категорій посад державних службовців, яким відповідають п'ятнадцять рангів, що присвоюються службовцям відповідно до займаної посади, рівня кваліфікації та результатів роботи. Відповідно до категорії

посад державної служби та згідно з рангами, які присвоюються державним службовцям, здійснюється прийняття на державну службу, просування по ній службовців, вирішується питання стимулювання їх праці тощо. Безперечно, законодавчо встановлена класифікація посад державних службовців позитивно вплинула на становлення та розвиток державної служби в Україні [3, с. 315, 2].

Таким чином, діяльність державного органу у сфері рибоохорони проявляється в реальному житті через діяльність його повноважних представників, що іменуються державними службовцями. Підвищення ефективності роботи державних службовців сприяє підвищенню ефективності всієї державної служби і органу державної влади у сфері рибоохорони зокрема.

ЛІТЕРАТУРА

1. Колодій А.М. Правознавство: підручник / А.М. Колодій, А.Ю. Олійник. – К.: Правова Єдність, 2009. – 792 с.
2. Про Державну службу: Закон України від 16 грудня 1993 р. № 3723-ХІІ: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/3723-12>
3. Авер'янов В.Б. Адміністративне право України: підручник / В.Б. Авер'янов. – К.: «Юридична думка», 2004. – 584 с.
4. Про засади запобігання і протидії корупції: Закон України від 07.04.2011 № 3206-VI: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3206-17>
5. Державне управління та державна служба: [словник-довідник] / укл. О.Ю. Оболенський. – К.: КНЕУ, 2005. – 480 с
6. Битяк Ю.П. Державна служба в Україні: організаційно-правові засади: монографія / Ю.П. Битяк. – Х.: Право, 2005. – 304 с.
7. Турчинов А.И. Профессионализация и кадровая политика: проблемы развития теория и практики / А.И. Турчинов. – М.: Флинта, 1998. – 271 с.

УДК 342.5

СУДОВА ВЛАДА ЯК ОСОБЛИВИЙ ВИД ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ

Мельник О.Г., асистент

Білоцерківський національний аграрний університет

У статті розглядається державна влада, її розподіл на три гілки. Характеризується теорія розподілу влади. Аналізується унормування судової влади на законодавчому рівні в Україні, досліджуються основні її характеристики. Окрема увага приділяється терміну «судова влада». Розглядається судова система в Україні. Визначається місце судової влади в державній владі.

Ключові слова: державна влада, розподіл влади, судова влада, суд, судова система.

Мельник А.Г. СУДЕБНАЯ ВЛАСТЬ КАК ОСОБЕННЫЙ ВИД ГОСУДАРСТВЕННОЙ ВЛАСТИ / Белоцерковский национальный аграрный университет, Украина

В статье рассматривается государственная власть, ее разделение на три ветви. Характеризуется теория разделения власти. Анализируется унормирование судебной власти на законодательном уровне в Украине, исследуются основные ее характеристики.